

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 27 maja 1963 r.

Nr 42

TREŚĆ:

Poz.:

ZARZĄDZENIA:

206 — Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 10 maja 1963 r. w sprawie wytycznych dotyczących stosowania przepisu art. 90 ust. 1 Prawa wynalazczego	357
207 — Prezesa Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 7 maja 1963 r. w sprawie zgłaszania w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych	357
208 — Prezesa Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 8 maja 1963 r. w sprawie ustanowienia klas towarowych w zastosowaniu do znaków towarowych	363

206

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU DO SPRAW TECHNIKI

z dnia 10 maja 1963 r.

w sprawie wytycznych dotyczących stosowania przepisu art. 90 ust. 1 Prawa wynalazczego.

Na podstawie art. 90 ust. 2 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne w sprawie stosowania przepisu art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) zawarte w załączniku do zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Przewodniczący Komitetu do Spraw Techniki: *D. Smoleński*

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 10 maja 1963 r. (poz. 206).

WYTYCZNE W SPRAWIE STOSOWANIA PRZEPISU ART. 90 UST. 1 PRAWA WYNAŁAZCZEGO

1. Pracownicy nauki, naukowo-badawczy i pracownicy inżynieryjno-techniczni zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych wykonujących prace naukowe, projektowe lub konstrukcyjne — za zgłoszone projekty racjonalizatorskie dokonane w ramach poruczonych im zadań nie otrzymują wynagrodzenia przewidzianego w ustawie z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156).

2. Jednostkami organizacyjnymi, o których mowa w ust. 1, są:

- 1) instytuty naukowe, naukowo-badawcze i inne placówki naukowe szkół wyższych i Polskiej Akademii Nauk,
- 2) instytuty naukowe i naukowo-badawcze poza szkołami wyższymi i Polską Akademią Nauk,
- 3) państwowe jednostki organizacyjne zamieszczone w wykazie ustalonym przez Radę Ministrów w trybie art. 32 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o instytutach naukowo-badawczych (Dz. U. Nr 12, poz. 60),

4) państwowe jednostki organizacyjne nie zamieszczone w wykazie wymienionym w pkt 3, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu prac naukowych, projektowych lub konstrukcyjnych, np. biura projektów, biura konstrukcyjne, biura technologiczne i laboratoria.

3. Przez poruczone zadania należy rozumieć tematy, które w całości lub w części przydzielone zostały do rozwiązania indywidualnemu pracownikowi bądź grupie pracowników.

4. Postanowienia wytycznych nie mają zastosowania do wynagrodzeń za projekty racjonalizatorskie dokonywane przez pracowników, o których mowa w ust. 1, w ramach brygad racjonalizatorskich, w których są oni uczestnikami; w tych przypadkach pracownicy ci otrzymują wynagrodzenie na zasadach ogólnych.

207

ZARZĄDZENIE PREZESA URZĘDU PATENTOWEGO POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 7 maja 1963 r.

w sprawie zgłaszania w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych.

Na podstawie art. 30 ust. 3 i art. 82 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) oraz § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia

1963 r. w sprawie ochrony wzorów zdobniczych (Dz. U. Nr 8, poz. 45) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I

Wynalazki.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. Wynalazek, zgłaszany w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, zwanym dalej Urzędem Patentowym, w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania patentu lub w celu opatentowania, powinien odpowiadać przepisom ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156), zwanej dalej „Prawem wynalazczym”.

§ 2. Każdy wynalazek należy zgłosić w Urzędzie Patentowym oddzielnie; można jednak objąć jednym zgłoszeniem odmiany konstrukcyjne lub technologiczne zgłaszanego wynalazku, a poza tym sposób technologiczny i urządzenie do stosowania tego sposobu; nie uważa się wynalazku za zgłoszony oddzielnie, jeżeli przedmiot zgłoszenia dotyczy również stosowania tego wynalazku w różnych zestawach konstrukcyjnych lub technologicznych.

§ 3. Zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym dokonuje się przez wniesienie do tego Urzędu pisemnego podania wraz z załącznikami określonymi w niniejszym zarządzeniu.

§ 4. 1. Wynalazek można zgłosić w Urzędzie Patentowym osobiście lub przez pełnomocnika. Zgłoszenie wynalazku może być dokonane bezpośrednio lub przez pocztę.

2. Gdy dokonujący zgłoszenia wynalazku nie jest jego twórcą, powinien wskazać w podaniu imię, nazwisko, adres i miejsce zatrudnienia twórcy tego wynalazku oraz podstawę swego uprawnienia do ubiegania się o uzyskanie patentu na wynalazek.

3. Zgłoszenie w Urzędzie Patentowym wynalazku tajnego może być dokonane tylko przy zapewnieniu tajności.

4. Za zgłoszenie wynalazku do opatentowania należy uiścić opłatę jednorazową, jeżeli zgłaszający nie jest zwolniony od tej opłaty.

§ 5. 1. Gdy wynalazek pracowniczy nie może być niezwłocznie przyjęty do zastosowania w gospodarce społecznej, należy go zgłosić w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania patentu.

2. W razie przyjęcia do zastosowania w gospodarce społecznej wynalazku pracowniczego, o którym mowa w ust. 1, należy złożyć w Urzędzie Patentowym wniosek o udzielenie patentu na ten wynalazek. We wniosku tym należy wskazać datę zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania patentu, numer zgłoszenia oraz nazwę pierwotnego zgłaszającego.

3. Wniosek o udzielenie patentu na wynalazek pracowniczy, o którym mowa w ust. 1, należy złożyć w Urzędzie Patentowym w terminie dwunastu miesięcy od daty zgłoszenia tego wynalazku w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania patentu.

4. W razie niezłożenia w Urzędzie Patentowym w terminie dwunastomiesięcznym wniosku o udzielenie patentu na wynalazek pracowniczy, o którym mowa w ust. 1, zgłoszenie tego wynalazku w celu zastrzeżenia pierwszeństwa uważa się za wniosek o udzielenie patentu.

Rozdział 2.

Podanie.

§ 6. 1. Zgłoszenie wynalazku następuje przez złożenie sporządzonego zgodnie z przepisami §§ 7 i 8 podania, zawierającego wniosek o udzielenie patentu na wynalazek lub wniosek o zastrzeżenie pierwszeństwa do uzyskania patentu

wraz z załącznikami określonymi w § 9. Zgłoszenie zagraniczne może zawierać również wniosek o wydanie twórcy (współtwórcom) wynalazku świadectwa autorskiego o dokonaniu tego wynalazku.

2. Gdy zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa, wynikającego ze zgłoszenia za granicą wynalazku do opatentowania, albo z pierwszeństwa, wynikającego z wystawienia wynalazku na wystawie (targach) w Polsce lub za granicą, wówczas podanie powinno zawierać wniosek o przyznanie tego pierwszeństwa. Wniosek ten można złożyć także później, w okresie dwóch miesięcy od daty dokonania zgłoszenia w Polsce.

3. Podanie i załączniki do niego powinny być sporządzone w języku polskim; załączniki, które można sporządzić również w innych językach, są określone w § 9 ust. 1 lit. d), e) oraz f).

§ 7. 1. Podanie, o którym mowa w § 6, można sporządzić pismem maszynowym lub atramentem, czytelnym pismem ręcznym.

2. W podaniu należy wskazać:

- a) imię i nazwisko lub nazwę oraz miejsce zamieszkania lub siedzibę (miejscowość, powiat, województwo, państwo) zgłaszającego; dane te powinny być sformułowane w sposób nie nasuwający trudności w ustaleniu, czy zgłaszającym jest osoba fizyczna lub prawna, oraz w odróżnieniu imion od nazwisk (imię należy podać przed nazwiskiem); o zmianie adresu należy niezwłocznie zawiadomić Urząd Patentowy;
- b) zawód zgłaszającego oraz nazwę i siedzibę zakładu pracy, w którym jest on zatrudniony;
- c) oznaczenie (tytuł) wynalazku, np. urządzenie, sposób itp., zwięźle określające pod względem technicznym przedmiot zgłoszenia; oznaczenie to nie może zawierać nazw fantazyjnych (np. Wulkan, Zenit itp.), nazwiska twórcy wynalazku i innych określeń, nie wyrażających bezpośrednio lub pośrednio w sposób zrozumiały znamion tej grupy przedmiotów, do której należy zgłaszany przedmiot;
- d) numer patentu głównego lub numer zgłoszenia głównego, jeżeli wnoszone zgłoszenie jest zgłoszeniem dodatkowym;
- e) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres pełnomocnika, jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika; zgłaszający, mający miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, może działać tylko przez pełnomocnika, który powinien być upoważniony co najmniej do odbioru pism i dokumentów w sprawie zgłaszanego wynalazku;
- f) jeżeli zgłaszającymi są dwie lub więcej osób (fizycznych lub prawnych), a pełnomocnika nie ustanowiono — tę spośród osób zgłaszających, do której mają być przesyłane przez Urząd Patentowy pisma i dokumenty w sprawie zgłaszanego wynalazku;
- g) pierwotne zgłoszenie zagraniczne, które powinno być oznaczone w sposób nie budzący wątpliwości, w szczególności przez podanie jego daty i nazwy państwa, w którym zostało ono dokonane, oraz innych danych, niezbędnych do rozpoznania tożsamości zgłoszenia, albo wystawę (targi) i nazwę państwa, w którym wynalazek wystawiono, oraz datę wystawienia — jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa, wynikającego ze zgłoszenia zagranicznego, albo o przyznanie pierwszeństwa, wynikającego z wystawienia wynalazku na wystawie (targach);
- h) załączniki do podania.

3. Jeżeli wynalazek zgłaszają w Urzędzie Patentowym dwie lub więcej osób, należy w podaniu zamieścić dane dotyczące każdej osoby.

4. Podanie powinno być podpisane przez zgłaszającego (zgłaszających) lub przez jego pełnomocnika. Jeżeli zgłaszającym jest osoba prawna, podanie (jeżeli nie jest podpisane przez pełnomocnika) powinno być zaopatrzone w podpisy

osób, uprawnionych do podpisywania pism w imieniu zgłaszającego.

§ 8. 1. W podaniu, wnoszonym do Urzędu Patentowego w sprawie wynalazku pracowniczego, należy w szczególności zamieścić:

- a) dokładną nazwę i adres zgłaszającego, nazwę i adres nadrzędnej jednostki organizacyjnej, której zgłaszający podlega lub jest podporządkowany, oraz nazwę właściwego ministerstwa lub organu równorzędnego albo innego organu nadrzędnego (państwowego, spółdzielczego, społecznego);
- b) oświadczenie stwierdzające, że zgłaszany wynalazek ma cechy wynalazku pracowniczego; jeżeli zgłaszający składa wniosek o udzielenie patentu na wynalazek, w oświadczeniu tym należy również wskazać, że wynalazek został przyjęty do zastosowania;
- c) pełne imię i nazwisko twórcy wynalazku oraz zawód tego twórcy i funkcję pełnioną przez niego w czasie dokonania wynalazku;
- d) dokładną nazwę i adres jednostki gospodarki społecznej, w której twórca zgłosił wynalazek, oraz datę zgłoszenia wynalazku w tej jednostce;
- e) numer ewidencyjny wynalazku w zgłaszającej jednostce gospodarki społecznej.

2. Jeżeli wynalazku pracowniczego dokonały wspólnie dwie lub więcej osób, należy w podaniu zamieścić dane dotyczące każdej osoby.

Rozdział 3.

Załączniki do podania.

§ 9. 1. Do podania, składanego w Urzędzie Patentowym w sprawie wynalazku, należy załączyć:

- a) opis wynalazku w dwóch egzemplarzach;
- b) w razie potrzeby rysunki wynalazku w dwóch egzemplarzach;
- c) w razie potrzeby należy opakowane próbki i modele wynalazku w jednym egzemplarzu;
- d) jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia dokonane go za granicą — kopię lub odpis pierwotnego zgłoszenia zagranicznego (opis, rysunki itp.), których zgodność z oryginałem stwierdził — z podaniem daty i nazwy państwa, w którym dokonano pierwotnego zgłoszenia — właściwy organ zagraniczny;
- e) jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa, wynikającego z wystawienia wynalazku na wystawie (targach) w Polsce lub za granicą — dowód przyznania dla wystawy za granicą potrzebnego uprawnienia oraz zaświadczenie kierownictwa wystawy w Polsce lub za granicą, stwierdzające dokładnie osobę wystawcy, identyczność wystawionego przedmiotu, udokumentowaną za pomocą dokładnego opisu, rysunków itp. poświadczonych przez kierownictwo wystawy, oraz datę i miejsce wystawienia; jeżeli wystawienie nastąpiło za granicą, wówczas umieszczone na tym zaświadczeniu podpisy osób, uprawnionych do wydawania zaświadczeń w imieniu kierownictwa wystawy, powinny być uwierzytelnione zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym państwie; ponadto zaświadczenie to powinno być zalegalizowane przez miejscowo właściwy urząd konsularny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, chyba że w umowie międzynarodowej, której stroną jest Polska, wymaganie legalizacji jest zniesione;
- f) jeżeli dowód pierwszeństwa nie opiewa na imię zgłaszającego — dokument, sporządzony w języku polskim, angielskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim, stwierdzający, że zgłaszający jest uprawniony do zgłoszenia danego wynalazku w Polsce i korzystania równocześnie

z pierwszeństwa; na dokumencie tym, o ile nie jest on dokumentem publicznym, podpis osoby, na którą opiewa dowód pierwszeństwa, oraz ewentualnie jej następcy prawnego powinien być sądownie lub notarialnie uwierzytelniony, jeżeli dokument został sporządzony w Polsce; gdy dokument ten został sporządzony za granicą, wówczas powinien on odpowiadać przepisom prawnym obowiązującym w danym państwie albo postanowieniom umów międzynarodowych; w razie wątpliwości Urząd Patentowy może żądać zalegalizowania dokumentu przez miejscowo właściwy urząd konsularny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;

g) jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika — dokument pełnomocnictwa; podpis zgłaszającego (zgłaszających) na dokumencie pełnomocnictwa powinien odpowiadać przepisom dotyczącym podpisu na podaniu (§ 7 ust. 4); uwierzytelnienie podpisu na dokumencie pełnomocnictwa nie jest wymagane.

2. Dokumenty wymienione w ust. 1 lit. d), e) oraz f) mogą być złożone także później, w terminie wyznaczonym przez Urząd Patentowy.

3. W miarę możliwości należy załączyć informacje, dotyczące przydatności i efektywności wynalazku oraz możliwości jego zastosowania w kraju i za granicą.

4. Obydwa egzemplarze opisu i rysunków wynalazku powinny być podpisane przez zgłaszającego (zgłaszających) lub przez pełnomocnika. Podpisy na opisie i rysunkach powinny odpowiadać przepisom dotyczącym podpisu na podaniu (§ 7 ust. 4).

5. Dokumenty, dotyczące pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia zagranicznego lub z wystawienia wynalazku na wystawie za granicą, mogą być sporządzone w języku polskim, angielskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim. Nie wymaga się złożenia tłumaczenia na język polski dowodów, sporządzonych w innych językach, o ile jest dołączony do nich uwierzytelniony przekład na jeden z wymienionych języków obcych.

Rozdział 4.

Opis i rysunki oraz próbki i modele.

§ 10. Opis wynalazku, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinien czynić zadość następującym wymaganiom:

- a) opis powinien być napisany na maszynie; w wyjątkowym przypadku opis może być napisany ręcznie atramentem;
- b) opis powinien być sporządzony na białym, trwałym i nie przeświecającym papierze formatu A4 (210 mm × 297 mm);
- c) tekst opisu nie może być zamazany lub niewyraźnie poprawiony;
- d) w opisie nie należy podawać nazw fantazyjnych;
- e) opis nie może zawierać w tekście rysunków;
- f) w opisie należy ograniczyć się do tego, co jest konieczne do wyjaśnienia wynalazku i uzasadnienia zastrzeżeń patentowych;
- g) miary należy podać w opisie według prawnie obowiązujących w Polsce jednostek miar i ich oznaczeń.

§ 11. 1. Opis wynalazku zgłaszanego w Urzędzie Patentowym powinien składać się z nagłówka, właściwego opisu i zastrzeżenia patentowego lub zastrzeżeń patentowych.

2. W nagłówku opisu należy podać pełne imię i nazwisko lub nazwę zgłaszającego (zgłaszających) oraz nazwę miejscowości i państwa, w którym zgłaszający ma miejsce zamieszkania lub siedzibę, jak również oznaczenie wynalazku (§ 7 ust. 2 lit. c) i wyrazy „Patent trwa od dnia”. W razie zgłaszania wynalazku dodatkowego należy pod oznaczeniem wynalazku zamieścić wyrazy „Patent dodatkowy do patentu nr ...”. Jeżeli zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia wynalazku za granicą, należy w ostatnim wierszu nagłówka zamieścić wyraz „Pierwszeństwo” oraz wskazać datę zgłoszenia zagranicznego i w nawiasach nazwę państwa, w którym to zgłoszenie zostało dokonane.

Jeżeli zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa, wynikającego z dwóch lub więcej zgłoszeń zagranicznych, należy po dacie każdego zgłoszenia zamieścić wyrazy „dla zastrz.” i wskazać numery zastrzeżeń, objętych tym zgłoszeniem.

3. W zastrzeżeniach patentowych powinna być jasno i w sposób nie budzący wątpliwości sformułowana istota wynalazku, co do której zgłaszający chce uzyskać prawo wyłączności. Jeżeli zgłaszający powołuje się na pierwszeństwo, wynikające z dwóch lub więcej pierwotnych zgłoszeń zagranicznych, zastrzeżenia patentowe powinny być tak zrehabilitowane, aby każdemu z zastrzeżeń zgłoszonych w Polsce odpowiadało tylko jedno zgłoszenie pierwotne. Nie można zastrzegać zalet wynalazku jako jego cech znamiennych, ani wskazywać, jakich elementów lub cech wynalazek nie ma. W zastrzeżeniach patentowych nie można podawać nazw fantazyjnych.

4. Jeżeli zgłaszający nie jest twórcą wynalazku, należy u dołu pierwszej strony opisu tego wynalazku zamieścić wyrazy „Właściciel patentu oświadczył, że twórcą (współtwórcami) wynalazku jest (są)” oraz podać pełne imię i nazwisko twórcy (współtwórców) wynalazku.

§ 12. Rysunki wynalazku zgłoszonego w Urzędzie Patentowym powinny czynić zadość następującym wymaganiom:

- a) jeden egzemplarz rysunków powinien być ścisłym odtworzeniem drugiego egzemplarza tych rysunków (§ 9 ust. 1 lit. b); obydwie egzemplarze rysunków powinny być wykonane czarnym tuszem na białym, mocnym, gładkim i nie błyszczącym papierze (kartonie) albo na papierowej lub płóciennej kalce; jeden z tych egzemplarzy może być wykonany jako światłodruk lub fotokopia; w razie potrzeby rysunki mogą być wykonane na kilku arkuszach; każdy arkusz powinien mieć format A4 (210 mm × 297 mm), a w wyjątkowym przypadku format A3 (297 mm × 420 mm);
- b) na brzegach każdego arkusza rysunkowego należy pozostawić wolne miejsce; między figurami należy pozostawić odstępy, jednak bez niepotrzebnej straty miejsca; figury powinny mieć kolejną numerację przez wszystkie arkusze; na każdym arkuszu rysunkowym należy w pobliżu jego brzegu umieścić kolejny numer arkusza, imię i nazwisko lub nazwę oraz podpis zgłaszającego (zgłaszających) albo jego pełnomocnika;
- c) rysunki powinny być wykonane liniami czarnymi i trwałymi oraz nadawać się do wyraźnego odtwarzania fotograficznego; nie można malować rysunków farbami;
- d) poszczególne części figur oznacza się czytelnymi liczbami lub literami; wszystkie te oznaczenia powinny zgadzać się ściśle z oznaczeniami podanymi w opisie; części powtarzające się na różnych figurach powinny mieć to samo oznaczenie; do części różnych nie należy używać jednakowego oznaczania, choćby te części mieściły się na różnych arkuszach; rysunki nie powinny zawierać tekstów objaśniających; w razie koniecznej potrzeby można umieścić na rysunku krótki napis objaśniający w języku polskim, np. „para”, „woda” itp. Na rysunkach nie należy podawać ani wymiarów, ani podziały.

§ 13. Próbkę i modele wynalazku, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinny być wykonane w sposób trwały, a ich wymiary nie mogą przekraczać 50 cm × 50 cm × 50 cm.

DZIAŁ II

Wzory użytkowe i wzory zdobnicze.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 14. 1. Wzór użytkowy, zgłaszany w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania rejestracji lub w celu zarejestrowania, powinien odpowiadać przepisom Prawa wynalazczego.

2. Wzór zdobniczy, zgłaszany w Urzędzie Patentowym w celu zarejestrowania, powinien odpowiadać przepisom Prawa wynalazczego oraz przepisom rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1963 r. w sprawie ochrony wzorów zdobniczych (Dz. U. Nr 8, poz. 45).

§ 15. Każdy wzór użytkowy lub wzór zdobniczy należy zgłosić w Urzędzie Patentowym oddzielnie; można jednak objąć jednym zgłoszeniem odmiany nie odbiegające od istotnych znamion zgłaszanego wzoru użytkowego. Jednym zgłoszeniem można objąć najwyżej dziesięć wzorów zdobniczych, ale tylko dotyczących tego samego rodzaju przedmiotów.

§ 16. Zgłoszenia wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego w Urzędzie Patentowym dokonuje się przez wniesienie do tego Urzędu pisemnego podania wraz z załącznikami, określonymi w niniejszym zarządzeniu.

§ 17. 1. Wzór użytkowy lub wzór zdobniczy można zgłosić w Urzędzie Patentowym osobiście lub przez pełnomocnika. Zgłoszenie wzoru może być dokonane bezpośrednio lub przez pocztę.

2. Gdy dokonujący zgłoszenia wzoru nie jest jego twórcą, powinien wskazać w podaniu twórcę tego wzoru (imię, nazwisko, adres i miejsce zamieszkania) oraz podstawę swego uprawnienia do ubiegania się o uzyskanie rejestracji wzoru.

3. Zgłoszenie w Urzędzie Patentowym tajnego wzoru użytkowego może być dokonane tylko przy zapewnieniu tajności.

4. Za zgłoszenie wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego do rejestracji należy uiścić opłatę jednorazową, jeżeli zgłaszający nie jest zwolniony od tej opłaty. W razie zgłoszenia w jednym podaniu do rejestracji wzorów zdobniczych, odnoszących się do dwóch lub więcej klas towarowych, należy uiścić opłatę za zgłoszenie tylokrotnie, ile klas towarowych jest objętych zgłoszeniem.

§ 18. 1. Pracowniczy wzór użytkowy należy zgłosić w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania rejestracji wówczas, gdy ten wzór użytkowy nie może być niezwłocznie przyjęty do zastosowania w gospodarce społecznej.

2. W razie przyjęcia do zastosowania w gospodarce społecznej pracowniczego wzoru użytkowego, o którym mowa w ust. 1, należy złożyć w Urzędzie Patentowym wniosek o zarejestrowanie tego wzoru użytkowego. We wniosku tym należy wskazać datę zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania rejestracji, numer zgłoszenia oraz nazwę pierwotnego zgłaszającego.

3. Wniosek o zarejestrowanie pracowniczego wzoru użytkowego, o którym mowa w ust. 1, należy złożyć w Urzędzie Patentowym w terminie dwunastu miesięcy od daty zgłoszenia tego wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania rejestracji.

4. W razie niezłożenia w Urzędzie Patentowym w terminie dwunastomiesięcznym wniosku o zarejestrowanie pracowniczego wzoru użytkowego, o którym mowa w ust. 1, zgłoszenie tego wzoru w celu zastrzeżenia pierwszeństwa do uzyskania rejestracji uważa się za wniosek o zarejestrowanie wzoru.

Rozdział 2.

Podanie.

§ 19. 1. Zgłoszenie wzoru następuje przez złożenie sporządzonego zgodnie z przepisami §§ 20 i 21 podania, zawierającego wniosek o zarejestrowanie wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego albo wniosek o zastrzeżenie pierwszeń-

stwa do uzyskania rejestracji wzoru użytkowego wraz z załącznikami określonymi w § 22. Zgłoszenie zagraniczne wzoru użytkowego może zawierać również wniosek o wydanie twórcy (współtwórcom) wzoru świadectwa autorskiego o dokonaniu tego wzoru.

2. Gdy zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa, wynikającego ze zgłoszenia za granicą wzoru do rejestracji lub wynalazku do opatentowania, albo z pierwszeństwa, wynikającego z wystawienia wzoru na wystawie (targach) w Polsce lub za granicą, wówczas podanie powinno zawierać wniosek o przyznanie tego pierwszeństwa. Wniosek ten można złożyć także później, w okresie dwóch miesięcy od daty dokonania zgłoszenia w Polsce.

3. Podanie i jego załączniki powinny być sporządzone w języku polskim; załączniki, które można sporządzić również w innych językach, są określone w § 22 ust. 1 lit. c), d) oraz e).

§ 20. 1. Podanie, o którym mowa w § 19, można sporządzić pismem maszynowym lub atramentem, czytelnym pismem ręcznym.

2. W podaniu należy wskazać:

- a) imię i nazwisko lub nazwę oraz miejsce zamieszkania lub siedzibę (miejscowość, powiat, województwo, państwo) zgłaszającego; dane te powinny być sformułowane w sposób nie nasuwający trudności w ustaleniu, czy zgłaszającym jest osoba fizyczna lub prawna, oraz w odróżnieniu imion od nazwisk (imię należy podać przed nazwiskiem); o zmianie adresu należy niezwłocznie zawiadomić Urząd Patentowy;
- b) zawód zgłaszającego oraz nazwę i siedzibę zakładu pracy, w którym jest on zatrudniony;
- c) oznaczenie (tytuł) wzoru, zwięźle określające pod względem technicznym przedmiot zgłoszenia; oznaczenie to nie może zawierać nazw fantazyjnych (np. Wulkan, Zenit itp.), nazwiska twórcy wzoru i innych określeń, nie wyrażających bezpośrednio lub pośrednio w sposób zrozumiały znamion tej grupy przedmiotów, do której należy zgłaszany przedmiot;
- d) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres pełnomocnika, jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika; zgłaszający, który ma miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, może działać tylko przez pełnomocnika, który powinien być upoważniony co najmniej do odbioru pism i dokumentów w sprawie zgłaszanego wzoru;
- e) jeżeli zgłaszającymi są dwie lub więcej osób (fizycznych lub prawnych), a pełnomocnika nie ustanowiono — tę spośród osób zgłaszających, do której mają być przesyłane przez Urząd Patentowy pisma i dokumenty w sprawie zgłaszanego wzoru;
- f) pierwotne zgłoszenie zagraniczne, które powinno być oznaczone w sposób nie budzący wątpliwości, w szczególności przez podanie jego daty i nazwy państwa, w którym zostało ono dokonane; oraz innych danych, niezbędnych do rozpoznania tożsamości zgłoszenia, albo wystawę (targi) i nazwę państwa, w którym wzór wystawiono, oraz datę wystawienia — jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia zagranicznego albo o przyznanie pierwszeństwa wynikającego z wystawienia wzoru na wystawie (targach);
- g) załączniki do podania.

3. Jeżeli wzór zgłaszają w Urzędzie Patentowym dwie lub więcej osób, należy w podaniu zamieścić dane dotyczące każdej osoby.

4. Podanie powinno być podpisane przez zgłaszającego (zgłaszających) lub przez jego pełnomocnika. Jeżeli zgłaszającym jest osoba prawna, podanie (o ile nie jest podpisane przez pełnomocnika) powinno być zaopatrzone w podpisy osób uprawnionych do podpisywania pism w imieniu zgłaszającego.

§ 21. 1. W podaniu, wnoszonym do Urzędu Patentowego w sprawie pracowniczego wzoru użytkowego, należy w szczególności zamieścić:

- a) dokładną nazwę i adres zgłaszającego, nazwę i adres nadrzędnej jednostki organizacyjnej, której zgłaszający podlega lub jest podporządkowany, oraz nazwę właściwego ministerstwa lub organu równorzędnego albo innego organu nadrzędnego (państwowego, spółdzielczego, społecznego);
- b) oświadczenie stwierdzające, że zgłaszany wzór użytkowy ma cechy pracowniczego wzoru użytkowego; jeżeli zgłaszający składa wniosek o zarejestrowanie wzoru użytkowego, w oświadczeniu tym należy również wskazać, że wzór użytkowy został przyjęty do zastosowania;
- c) pełne imię i nazwisko twórcy wzoru użytkowego oraz zawód tego twórcy i funkcję, pełnioną przez niego w czasie dokonania wzoru użytkowego;
- d) dokładną nazwę i adres jednostki gospodarki społecznej, w której twórca zgłosił wzór użytkowy, oraz datę zgłoszenia wzoru użytkowego w tej jednostce;
- e) numer ewidencyjny wzoru użytkowego w zgłaszającej jednostce gospodarki społecznej.

2. Jeżeli pracowniczego wzoru użytkowego dokonało wspólnie dwie lub więcej osób, należy w podaniu zamieścić dane dotyczące każdej osoby.

Rozdział 3.

Załączniki do podania.

§ 22. 1. Do podania, składanego w Urzędzie Patentowym w sprawie wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, należy załączyć:

- a) przy zgłaszaniu wzoru użytkowego — opis wzoru w dwóch egzemplarzach; jeżeli załączone do podania wzory albo ich rysunki lub modele są opatrzone jakiegokolwiek rodzaju oznaczeniami (napisami, obrazkami itp.), nie mającymi podlegać ochronie przez zarejestrowanie wzorów, należy zaznaczyć w krótkim opisie, że oznaczenia te nie stanowią znamion zgłaszanych wzorów;
- b) przy zgłaszaniu wzoru użytkowego — rysunki lub modele albo próbki wzoru w dwóch egzemplarzach; załączenie rysunków lub modeli jest zbędne tylko w wyjątkowym przypadku, gdy opis wzoru wystarcza całkowicie do zrozumienia tego wzoru; przy zgłaszaniu wzorów zdobniczych należy załączyć po dwa egzemplarze każdego wzoru lub dokładnego odtworzenia (np. rysunku, fotografii itp.) tego wzoru;
- c) jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia dokonanego za granicą — kopię lub odpis pierwotnego zgłoszenia zagranicznego (opis, rysunki itp.), których zgodność z oryginałem stwierdził — z podaniem daty i nazwy państwa, w którym dokonano pierwotnego zgłoszenia — właściwy organ zagraniczny; zamiast kopii lub odpisu opisu i rysunków zgłoszenia zagranicznego można złożyć model, próbkę, egzemplarz wzoru lub dokładne jego odtworzenie (np. fotografię) wraz z zaświadczeniem właściwego organu zagranicznego, stwierdzającym zgodność zgłaszanego wzoru z wzorem zgłoszonym za granicą;
- d) jeżeli postawiono wniosek o przyznanie pierwszeństwa, wynikającego z wystawienia wzoru na wystawie (targach) w Polsce lub za granicą — dowód przyznania dla wystawy za granicą potrzebnego uprawnienia oraz zaświadczenie kierownictwa wystawy w Polsce lub za granicą, stwierdzające dokładnie osobę wystawcy, identyczność wystawionego przedmiotu, udokumentowaną za pomocą dokładnego opisu, rysunków itp. poświadczonych przez kierownictwo wystawy, oraz datę i miejsce wystawienia; jeżeli wystawienie nastąpiło za granicą, wówczas umieszczone na tym zaświadczeniu podpisy osób, uprawnionych

do wydawania zaświadczeń w imieniu kierownictwa wystawy, powinny być uwierzytelnione zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym państwie; ponadto zaświadczenie to powinno być zalegalizowane przez miejscowo właściwy urząd konsularny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, chyba że w umowie międzynarodowej, której stroną jest Polska, wymaganie legalizacji jest zniesione;

- e) jeżeli dowód pierwszeństwa nie opiewa na imię zgłaszającego — dokument, sporządzony w języku polskim, angielskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim, stwierdzający, że zgłaszający jest uprawniony zgłosić dany wzór w Polsce i korzystać równocześnie z pierwszeństwa; na dokumencie tym, o ile nie jest on dokumentem publicznym, podpis osoby, na którą opiewa dowód pierwszeństwa, oraz ewentualnie jej następcy prawnego powinien być sądownie lub notarialnie uwierzytelniony, jeżeli dokument jest sporządzony w Polsce; gdy dokument ten jest sporządzony za granicą, wówczas powinien on odpowiadać przepisom prawnym, obowiązującym w danym państwie, albo postanowieniom umów międzynarodowych; w razie wątpliwości Urząd Patentowy może żądać potwierdzenia przez miejscowo właściwy urząd konsularny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zgodności dokumentu z prawem danego państwa;
- f) jeżeli zgłaszający działa przez pełnomocnika — dokument pełnomocnictwa; podpis zgłaszającego (zgłaszających) na dokumencie pełnomocnictwa powinien odpowiadać przepisom dotyczącym podpisu na podaniu (§ 20 ust. 4); uwierzytelnienie podpisu na dokumencie pełnomocnictwa nie jest wymagane.

2. Dokumenty wymienione w ust. 1 lit. c), d) oraz e) mogą być złożone także później, w terminie wyznaczonym przez Urząd Patentowy.

3. W miarę możliwości należy załączyć informacje, dotyczące przydatności i efektywności wzoru użytkowego oraz możliwości jego zastosowania w kraju i za granicą.

4. Obydwa egzemplarze opisu i rysunków wzoru powinny być podpisane przez zgłaszającego (zgłaszających) lub przez pełnomocnika. Podpisy na opisie i rysunkach powinny odpowiadać przepisom dotyczącym podpisu na podaniu (§ 20 ust. 4).

5. Dokumenty, dotyczące pierwszeństwa wynikającego ze zgłoszenia zagranicznego lub z wystawienia wzoru na wystawie za granicą, mogą być sporządzone w języku polskim, angielskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim. Nie wymaga się złożenia tłumaczenia na język polski dowodów, sporządzonych w innych językach, o ile jest dołączony do nich uwierzytelniony przekład na jeden z wymienionych języków obcych.

Rozdział 4.

Opis i rysunki oraz próbki i modele.

§ 23. Opis wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinien czynić za dość następującym wymaganiom:

- opis powinien być napisany na maszynie; w wyjątkowym przypadku opis może być napisany ręcznie atramentem;
- opis powinien być sporządzony na białym, trwałym i nie przeświecającym papierze formatu A4 (210 mm × 297 mm);
- tekst opisu nie może być zamazany lub niewyraźnie poprawiony;
- w opisie nie należy podawać nazw fantazyjnych;
- opis nie może zawierać w tekście rysunków;
- w opisie należy ograniczyć się do tego, co jest konieczne do wyjaśnienia wzoru i uzasadnienia zastrzeżeń ochronnych;
- miary należy podać w opisie według prawnie obowiązujących w Polsce jednostek miar oraz ich oznaczeń.

§ 24. 1. Opis wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinien składać się

z nagłówka, właściwego opisu i zastrzeżenia ochronnego lub zastrzeżeń ochronnych.

2. W nagłówku opisu należy podać pełne imię i nazwisko lub nazwę zgłaszającego (zgłaszających) oraz nazwę miejscowości i państwa, w którym zgłaszający ma miejsce zamieszkania lub siedzibę, jak również oznaczenie wzoru (§ 20 ust. 2 lit. c) i wyrazy „Prawo z rejestracji wzoru (użytkowego, zdobniczego) trwa od dnia”. Jeżeli zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa, wynikającego ze zgłoszenia wzoru za granicą, należy w ostatnim wierszu nagłówka zamieścić wyraz „Pierwszeństwo” oraz wskazać datę zgłoszenia zagranicznego i w nawiasach nazwę państwa, w którym to zgłoszenie zostało dokonane. Jeżeli zgłaszający chce korzystać z pierwszeństwa wynikającego z dwóch lub więcej zgłoszeń zagranicznych, należy po dacie każdego zgłoszenia zamieścić wyrazy „dla zastrz.” i wskazać numery zastrzeżeń objętych tym zgłoszeniem.

3. W zastrzeżeniach ochronnych powinna być jasno i w sposób nie budzący wątpliwości sformułowana istota wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, co do której zgłaszający chce uzyskać prawo wyłączności. Jeżeli zgłaszający powołuje się na pierwszeństwo wynikające z dwóch lub więcej pierwotnych zgłoszeń zagranicznych, zastrzeżenia ochronne powinny być tak zreagowane, aby każdemu z zastrzeżeń zgłoszonych w Polsce odpowiadało tylko jedno zgłoszenie pierwotne. Nie można zastrzegać zalet wzoru jako jego cech znamienych, ani wskazywać, jakich cech wzór nie ma. W zastrzeżeniach ochronnych nie można podawać nazw fantazyjnych.

4. Jeżeli zgłaszający nie jest twórcą wzoru, należy u dołu pierwszej strony opisu tego wzoru zamieścić wyrazy „Właściciel wzoru (użytkowego, zdobniczego) oświadczył, że twórcą (współtwórcami) wzoru jest (są)” oraz podać pełne imię i nazwisko twórcy (współtwórców) wzoru.

§ 25. Rysunki wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinny czynić za dość następującym wymaganiom:

- jeżeli jeden egzemplarz rysunków powinien być ścisłym odwzorem drugiego egzemplarza tych rysunków (§ 20 ust. 1 lit. b); obydwie egzemplarze rysunków powinny być wykonane na trwałym papierze lub kalce; rysunki można zastąpić wyraźnymi odbitkami świetlnymi lub fotografiami, naklejonymi trwale na arkusz papieru; w razie potrzeby rysunki mogą być wykonane, a odbitki lub fotografie naklejone na kilku arkuszach; każdy arkusz powinien mieć format A4 (210 mm × 297 mm), a w wyjątkowym przypadku format A3 (297 mm × 420 mm);
- na brzegach każdego arkusza rysunkowego należy pozostawić wolne miejsce; między figurami należy pozostawić odstępy, jednak bez niepotrzebnej straty miejsca; figury powinny mieć kolejną numerację przez wszystkie arkusze; na każdym arkuszu rysunkowym należy w pobliżu jego brzegu umieścić kolejną numer arkusza, imię i nazwisko lub nazwę oraz podpis zgłaszającego (zgłaszających) albo jego pełnomocnika;
- rysunki powinny być wykonane liniami trwałymi i w różnymi; nie można malować rysunków farbami;
- poszczególne części figur oznacza się czytelnymi liczbami lub literami; wszystkie te oznaczenia powinny zgadzać się ściśle z oznaczeniami podanymi w opisie; części powtarzające się na różnych figurach powinny mieć to samo oznaczenie; do części różnych nie należy używać jednakowe oznaczenia, choćby te części mieściły się na różnych arkuszach; rysunki nie powinny zawierać tekstów objaśniających; w razie koniecznej potrzeby można umieścić na rysunku krótki napis objaśniający w języku polskim np. „para”, „woda” itp.; na rysunkach nie należy podawać ani wymiarów, ani podziałki.

§ 26. Próbkę, oryginalne wzory i modele wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego, zgłaszanego w Urzędzie Patentowym, powinny być wykonane w sposób trwały, a ich wymiary nie mogą przekraczać 50 cm × 50 cm × 50 cm.

DZIAŁ III

Przepisy końcowe.

§ 27. Szczegółowe zasady sporządzania opisów i rysunków wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych, zgłaszanych w Urzędzie Patentowym, oraz formularze podań, wnoszonych do Urzędu Patentowego przy zgłaszaniu

wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych, ustala instrukcja Prezesa Urzędu Patentowego.

§ 28. Traci moc zarządzenie Prezesa Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 15 marca 1959 r. w sprawie zgłaszania w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wynalazków, wzorów i udoskonaleń technicznych (Wiadomości Urzędu Patentowego Nr 2, poz. 17) z późniejszą zmianą.

§ 29. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Prezes Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:
Z. Muszyński

208

ZARZĄDZENIE PREZESA URZĘDU PATENTOWEGO POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 8 maja 1963 r.

w sprawie ustanowienia klas towarowych w zastosowaniu do znaków towarowych.

Na podstawie art. 61 ustawy z dnia 28 marca 1963 r. o znakach towarowych (Dz. U. Nr 14, poz. 73) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się w zastosowaniu do znaków towarowych następujące klasy towarowe:

Klasa 1. Produkty chemiczne do celów przemysłowych, naukowych, fotograficznych, rolnych, ogrodniczych i leśnych;
nawozy (naturalne i sztuczne);
środki do gaszenia ognia;
środki do hartowania i preparaty chemiczne do lutowania;
produkty chemiczne do konserwowania środków żywnościowych;
garbniki;
kleje do celów przemysłowych.

Klasa 2. Farby, pokosty, lakiery;
środki przeciwkorozyjne, środki do konserwowania drewna;
barwniki;
bejce;
żywice;
folie metalowe i sproszkowane metale dla malarzy i dekoratorów.

Klasa 3. Środki do prania i bielenia;
środki do czyszczenia, polerowania, usuwania tłuszczu i ścierniwo;
mydła;
perfumeria, olejki eteryczne, kosmetyki, środki do mycia włosów;
środki do mycia zębów.

Klasa 4. Techniczne oleje i tłuszcze (z wyjątkiem olejów i tłuszczów jadalnych oraz olejków eterycznych);
smary;
środki wiążące pyły;
paliwa (włącznie z materiałami pędnymi do silników), materiały oświetlające;
świece, świece woskowe, lampki nocne i knoty.

Klasa 5. Produkty farmaceutyczne, weterynaryjne i higieniczne;
dietetyczne środki odżywcze dla dzieci i chorych;
plastry, materiały opatrunkowe;
materiały do plombowania zębów i masa odciskowa do celów dentystycznych;
środki dezynfekcyjne;
preparaty do niszczenia chwastów i robactwa.

Klasa 6. Metale nieszlachetne surowe i częściowo obrobione oraz ich stopy;

kotwice, kowadła, dzwony, budowlane części walcowane i lane;
szyny i inne materiały metalowe dla dróg żelaznych;
łańcuchy (z wyjątkiem łańcuchów napędowych do pojazdów);
kable i druty metalowe (nie do celów elektrycznych);
wyroby ślusarskie;
rury metalowe;
szaly pancerne i kasety;
kule stalowe;
podkowy;
gwoździe i śruby;
inne wyroby z metali nieszlachetnych, o ile nie są zawarte w innych klasach;
rudę.

Klasa 7. Maszyny i obrabiarki;
silniki (z wyjątkiem stosowanych do pojazdów);
sprzęgła i pasy napędowe (z wyjątkiem stosowanych do pojazdów);
wielkie narzędzia rolnicze;
inkubatory.

Klasa 8. Ręczne narzędzia i instrumenty;
wyroby nożownicze, widelce i łyżki;
biała broń.

Klasa 9. Aparaty i instrumenty naukowe, żeglarskie, geodezyjne, elektryczne (również do celów bezprzewodowej telegrafii i telefonii), fotograficzne, kinematograficzne, optyczne, do ważenia, do mierzenia, sygnalizacyjne, kontrolne (inspekcyjne), ratunkowe i do nauczania;
automaty uruchamiane przez wrzucenie monety lub żetonu;
maszyny do odtwarzania dźwięku;
kasy rejestrujące, maszyny do liczenia;
gaśnice.

Klasa 10. Instrumenty i aparaty chirurgiczne, lekarskie, dentystryczne i weterynaryjne (również sztuczne członki ciała, oczy i zęby).

Klasa 11. Instalacje oświetleniowe, grzejne, do wytwarzania pary, do gotowania, chłodnicze, do suszenia, wentylacyjne, wodociągowe i sanitarne.

Klasa 12. Pojazdy;
urządzenia do jazdy na lądzie, w powietrzu i na wodzie.

Klasa 13. Broń palna;
amunicja i pociski;